

KLARNETI SÜVAÕPPE ÕPPEKAVA

1. ÜLDOSA

Valga Muusikakooli eesmärgiks vastavalt põhimäärusele on muusikaalase hariduse omandamise võimaluste loomine ja noore toetamine tema kujunemisel hästi toimetulevaks ühiskonnaliikmeks ning kohaliku kultuurielu edendamine.

Kooli **esmaseks ülesandeks** on laste ja noorte muusikaalaste võimete avastamine ja õppekavapõhine arendamine, sealhulgas professionaalse muusikahariduse omandamiseks tarviliku ettevalmistuse võimaldamine.

2. ÕPPEPROTSESS

Muusikakooli õppekeeleks on eesti keel.

Õpe koolis toimub õpperühmades ja individuaalselt.

Õppeaasta algab 1. septembril ja kestab järgmise kalendriaasta 31. augustini. Õppeperiood on vähemalt 175 kalendripäeva. Nominaalne õpiaeg kestab 7 aastat. Õppeaastas on 35 õppenädalat.

Õppevaheajad koolis on üldhariduskooli õppeaasta koolivaheaegadega samal ajal ning need on igaks õppeaastaks määratud haridus- ja teadusministri määrusega. Õppetunni pikkus on 22,5 – 67,5 minutit. Õppetunni arvestuslik pikkus on 45 minutit.

Õppetundide arv ja nende järjekord õppepäevas määratakse tunniplaanis, mille kinnitab kooli direktor.

Muusikaliste eelduste väljaselgitamiseks toimuvad õppeaasta lõpus vastuvõtukatsed.

Vajadusel korraldatakse täiendav vastuvõtt vahetult enne uue õppeaasta algust või uue õppeaasta esimesel nädalal. Erandkorras (ootel avaldused, teistest muusikakoolidest) võetakse õpilasi kooli vastu õppeaasta keskel vabade kohtade olemasolul või kohtade vabanemisel. Vastuvõtukatsed viib läbi kooli direktori käskkirjaga moodustatud vastuvõtukomisjon. Vastuvõtukatsed protokollitakse.

Vastuvõtukatsetel hinnatakse õpilaskandidaati kuuepallisüsteemis 3 katse eest:

- ettevalmistatud laulu laulmine,
- helide järelelaulmine,
- rütmikatse.

Vastuvõtukatsete ja õppeprotsessi hindamine on sätestatud muusikakooli hindamise korras.

3. VALGA MUUSIKAKOOLI ÕPPEASTMED, -TASEMED JA -SUUNAD

Õppeastmed on:

- **eelõpe**, kestusega 1-2 õppeaastat, jaguneb omakorda:
 - **eelklass I**;
 - **eelklass II**;
- **põhiõpe**, mis jaguneb omakorda
 - **noorem aste** 1-4 õppeaastat;
 - **vanem aste** 5-7 õppeaastat;
- **lisaõpe**, kestusega 1-2 õppeaastat.

Võimalik on valida kolme **õppesuuna** vahel:

- **klassikaline**
- **pärimusmuusika**
- **rütmimuusika**

Õppeprotsessi intensiivsuse alusel eristatakse **õppetasemeid põhiõppes**:

- **süvaõpet** ja
- **tavaõpet**

Põhiõppe kõrval on võimalik õppida ka **vabaõppes**.

Eelõppe ülesandeks on laste muusikaliste võimete väljaselgitamine, arendamine ja võimaluse korral nende individuaalõppega kohandamine ning suunamine põhi- või vabaõppesse.

Põhiõppe noorema astme ülesandeks on muusikaalaste algteadmiste ja oskuste omandamine ning arendamine tasemeni, mis võimaldab harrastusmuusikuna muusikakooslustes lihtsama repertuaariga kaasa lüüa.

Õppeastme lõpetamist kinnitab muusikakooli noorema astme lõputunnistus.

Põhiõppe vanema astme ülesandeks on muusikaalaste baasteadmiste ja oskuste süvendamine professionaalsuse suunal.

Põhikooli vanem aste annab õppurile muusikateoreetilised teadmised, pillimänguoskuse ja koosmusitseerimise kogemuse, mis võimaldab õpinguid jätkata muusikakooli lisaastmes või keskastme muusikaõppeasutuses.

Õppeastme lõpetamist kinnitab muusikakooli täieliku kursuse läbimist tõendav tunnistus.

Lisaõpe on õppuritele, kes on:

- 1) edukalt läbinud põhiõppe ja omavad eeldusi tegutsemiseks kohalikes kunstilise isetegevuse kollektiivides;
- 2) orienteeritud professionaalse muusikahariduse omandamisele, kuid vajavad vanuse tõttu järjepidevat õpet kuni üleminekuni kutseharidusele.

Lisaõppe ülesandeks on anda õppurile võimalus saada täiendavaid teadmised ja arendada pillimänguoskust tasemeni, mis võimaldab õpinguid jätkata muusika-alases kutseõppes.

Vabaõpe võimaldab õppurile sobivas tempos ja tasemel arendada pillimängu- ja/või lauluoskust.

4. ÕPPEKAVADE (KOOS ÕPPEAINETE KIRJELDUSTEGA) LOEND

Õpetamine toimub direktori käskkirjaga kinnitatud õppekavade/ainekavade alusel, mis on registreeritud Eesti Hariduse Infosüsteemis.

- akordion = süvaõppe- ja tavaõppekavad (põhiõpe) ning vabaõppekava
- eelkool = põhiõpe
- flööt = põhiõpe
- kitarr = põhi- ja vabaõpe
- klaver = põhi- ja vabaõpe
- klarnet = põhiõpe
- laulmine = vabaõpe
- löökpillid = põhi- ja vabaõpe
- muusikalugu = põhiõpe
- orel = vabaõpe
- puhkpill = vabaõpe
- plokkflööt = põhiõpe
- pärimusmuusika = põhi- ja vabaõpe
- saksofon = põhiõpe
- solfedžo = põhi- ja vabaõpe
- süntesaator = vabaõpe
- vaskpillid = põhiõpe
- viiul = põhi- ja vabaõpe

5. SÜVAÕPPE KLARNETI ÕPPEAINETE LOETELU

Õppeaine	Põhiõpe						
	Noorem aste				Vanem aste		
	I	II	III	IV	V	VI	VII
Klarnet	1,5	1,5	1,5	2	2	2	2
Solfedžo	1,5	1,5	1,5	2	2	2	2
Muusikalugu			1	1	1	1	1
Koosmusitseerimine*			0,5	1	1-2	1-2	1
Üldklaver			0,5	0,5	0,5	0,5	
Lisapill**				0,5	0,5	0,5	0,5
Kokku	3	3	5	7	7	7	6,5

* Koosmusitseerimise tundide maht määratakse lähtuvalt kooli võimalustest.

**Lisapill määratakse lähtudes õpilase soovist ning kooli võimalustest.

6. AINEKAVAD

6.1. Õppeaine nimetus: KLARNET

Klarnetimängu õppimist soovitatakse alustada 9-10 aastasel, kuid kõik sõltub siiski lapse füüsilistest eeldustest.

Kui laps on väikest kasvu või nõrgema kehaehitusega, võib alustada klarnetiga *in C*, mille sõrmede vahe on tunduvalt kitsam ja sobib paremini pisemale käele. Alguses on soovitatav pilli otsa millegagi toetada või kasutada kaelarihma, et kogu pilli raskus ei lasuks parema käe pöidlal.

Eksamid

- IV klassi lõpus toimub üleminekuksam nooremast astmest vanemasse põhipillis ja solfedžos.
- Kooli lõpetamisel toimub lõpueksam põhipillis ja solfedžos.

Tehnilised arvestused toimuvad 2 korda õppeaastas. Õpilane esitab heliredelid klassis oma õpetajale hinde peale, mis on osa eriala hindest.

NOOREM ASTE

I õppeaasta

Esmatähelepanu tuleks pöörata kohe sellele, et õpilane saaks alustada õppimist korralikul pillil, korraliku huuliku ja kvaliteetse keelega. Õpilasel peab algusest peale tekkima vaba ja kõlav toon, hiljem seda enam ei saavuta.

Kohe tuleb ka näidata õpilasele pilli kokkupaneku õigeid võtteid ja hoolitsemist oma instrumendi eest. Näidata keele ettevalmistamist ja selle täpset asetamist huulikule. Vastasel juhul ei teki õiget tooni.

Kohe esimesest tunnist alates tuleb pöörata erilist tähelepanu huuliku õigele kaugusele üle hammaste, huulte hoiule, õigele sissehingamisele ja väljahingamisele.

Õpetajal tuleb seda pidevalt ette näidata ja selle täitmist nõuda. Veel tuleb tähelepanu pöörata käte asetusele, sõrmede tööle ja keele õigele liikumisele, igapäevasele pikkade nootide puhumisele (5-10 minutit), õigele sissehingamisele ja väljapuhumisele.

Õppeaasta jooksul õppida: 8-10 eriilmelist pala, 8-10 etüüdi.

Heliredelid

- *G*- ja *F*-duur, *a*-moll ühe oktaavi ulatuses
- kolmkõlad ja nende pöörded 4 noodi kaupa

Esinemised

- II trimestril esitab õpilane ühe teose.
- III trimestril esitab õpilane kaks teost.

Esinemised on hindelised.

II õppeaasta

Pidev tähelepanu pilli õigele hoiule. Hingamine toimugu juba muusikaliste fraaside järgi, et keele liikumine oleks vaba ja minimaalne (mitte kurgust kaasa liikudes.) Selgitada õpilasele, et kurk peab olema pingevaba.

Õppeaasta jooksul õppida: 8-10 erinevat pala, 8-10 etüüdi.

Heliredelid

- *C-a*; *F-d*; *B-g*; *G-e*
- kolmkõlad ja nende pöörded 4 noodi kaupa kahe oktaavi ulatuses
- õppida *staccato* mänguvõtet

Esinemised

- I trimestril esitab õpilane ühe teose.
- II trimestril esitab õpilane ühe teose.
- III trimestril esitab õpilane kaks teost.

Esinemised on hindelised.

III õppeaasta

Jälgida, et õpilane mängiks pingevabalt ja silmade vaade ei oleks suunatud maha sõrmedele, vaid näo kõrgusele seinale, muidu muutub kohe huuliku asetus ebasobivaks. Sisse viia punkteeritud rütm ja kuueteistkümnendikud.

Noodilugemiseks kasutada lihtsamaid palasid II klassi repertuaarist. *Staccato*.

Õppeaasta jooksul on soovitatav õppida: 8-10 erinevat pala, 8-10 etüüdi.

Heliredelid

- eelmise aasta heliredelitele õppida juurde *E*-duur ja *c*-moll
- *D*₇ ja pöörded 4 noodi kaupa
- *staccato*

Esinemised

- I trimestril esitab õpilane ühe teose.
- II trimestril esitab õpilane ühe teose.
- III trimestril esitab õpilane kaks teost.

Esinemised on hindelised.

IV õppeaasta

Pidev õpilase õige kehahoiu ja tooni jälgimine. Erinevate strihhide kasutamine: *détaché*, *legato*, *staccato*, *tenuto*. Trioolide, sünkoopide jne tutvustamine. Harjutused 6/8; 9/8 ja 12/8 taktimõddus. Melismide tutvustamine.

Orkestripartiide harjutamine.

Lehest lugemiseks kasutada II klassi repertuaari.

Õppeaasta jooksul õppida: 8-10 eriilmelist pala, 8-10 etüüdi.

Heliredelid

- eelmise õppeaasta heliredelite kordamine, lisaks E-duur, cis-moll, Es-duur, c-moll
- juurde õppida *As*-duur ja *f*-moll
- D_7 ja $>VII_7$ koos pööretega 4 noodi kaupa
- *staccato* ja kromaatileine heliredel

Esinemised

- I trimestril esitab õpilane ühe teose.
- II trimestril esitab õpilane ühe pala eksamikavast.

Nõuded klassi lõpetamisel

Klassi lõpetamisel toimub üleminekuksam. Eksamil esitab õpilane 3 eriilmelist pala. Üks neist võib olla ka suurvormi osa. Eksamihinne kantakse klassitunnistusele.

VANEM ASTE

V õppeaasta

Õpilase pidev jälgimine tunnis, et säiliks vaba ja kõlav toon ning pingevaba mäng. Palade esitamine peab olema vaba, väljendusrikas, intonatsioon puhas ja mäng tehniliselt korrektne.

Melismide mängimine ja suurvormide tutvustamine.

Orkestripartiide harjutamine.

Lehest lugemiseks kasutada IV õppeaasta noote.

Õppeaasta jooksul õppida: 8-10 eriilmelist pala, 8-10 etüüdi.

Heliredelid

- eelmise õppeaasta heliredelite kordamine
- juurde õppida *E*-duur ja *c*-moll
- D_7 ja $>VII_7$
- kolmkõlad koos pööretega 4 noodi kaupa
- trioolide mängimine
- *staccato* ja kromaatileine heliredel
- heliredel tertsid

Esinemised

- I ja II trimestril esitab õpilane ühe teose.
- III trimestril esitab õpilane kaks teost.

Esinemised on hindelised.

VI õppeaasta

Pidev töö igapäevaste harjutustega mängutehnika arendamiseks ja tooni kujundamiseks.

Tutvustada ka džässmuusika rütme.

Orkestripartiide harjutamine. Ansamblimäng.

Lehest lugemiseks kasutada V klassi repertuaari.

Õppeaasta jooksul õppida: 8-10 eriilmelist pala, ka suurvormi osi, 8-10 etüüdi.

Heliredelid

- eelmise aasta heliredelite kordamine
- juurde õppida *H*-duur ja *gis*-moll
- D_7 ja $>VII_7$ koos pööretega 4 noodi kaupa
- *staccato* ja kromaatileine heliredel

Esinemised

- I ja II trimestril esitab õpilane ühe teose.
- III trimestril esitab õpilane kaks teost.

Esinemised on hindelised.

VII õppeaasta

Eesmärgiks on kogu repertuaari tehniliselt vaba ja ilmekas mängimine. Lõpueksami kava õppimine.

Orkestripartiide harjutamine. Ansamblimäng.

Õppeaasta jooksul õppida: 8-10 eriilmelist pala, sealhulgas suurvorme või nende osi, 8-10 etüüdi.

Heliredelid

- eelmise õppeaasta heliredelite kordamine
- juurde õppida *D*-duur ja *h*-moll
- *H*-duur ja *c*-moll
- *D*₇ ja *>VII*₇ koos pööretega 4 noodi kaupa
- *staccato* ja kromaatile heliredel

Aprillis toimub lõpukava esitus ainekomisjonile.

Nõuded klassi lõpetamisel

Kooli lõpetamisel toimub lõpueksam, kus õpilane esitab 4 teost:

- suurvormi või osa suurvormist
- kaks erineva karakteriga pala
- pala jazzmuusika žanrist või kergemuusika sugemetega

Lõpueksami palad võib valida terve õppeaasta jooksul mängitute ja kontserdil esitatute hulgast. Eksamihinne kantakse klassitunnistusele.

Lisa-aasta

Esinemised

Õpilane esineb II või III trimestril. Esinemine on hindeline.

6.2. Õppeaine nimetus: KOOSMUSITSEERIMINE

Üldesmärgid

Õpilase loomevõime arendamine koosmusitseerimise kaudu. Erinevate puhkpillide kooskõla on eriliselt koloriitne ja eeldab ansamblipartnerite head kontsentreerimisvõimet.

Koosmängus täpsustub intonatsioon, areneb rütmitunne, täiustub noodilugemisoskus.

Õppeprotsess

Koosmäng on õppevorm, mida saab harrastada igal tasemel õpilane alates algõpetuse esimestest tundidest.

Esimeseks ansamblipartneriks on õpetaja. Pikkade nootide puhumisel võib õpetaja teisel pillil kaasa mängida. Hea koosmängukogemuse saab õpilane eriala tunnis koos klaverisaatjaga mängides. Hiljem asendab õpetajat teine õpilane või õpilased erinevatel pillidel. Vanemas astmes saadakse koosmängu kogemus orkestris.

NOOREM ASTE

I-IV õppeaasta

Oskus kuulata ennast ja partnerit. Puhtalt intoneerimine. Täpne rütmika. Strihhid.

Orienteeruda 2/4, 3/4, 4/4, 3/8 ja 6/8 taktimõõdus.

Dünaamikamärgid ja nende kasutamine.

Repertuaar: ühehäälsed rahva- ja lastelaulud, kaanonid, mitmehäälsed klassika- ja popmuusika seaded.

Õppeaasta jooksul võetakse läbi 4-6 erineva karakteriga teost.

Õppeaasta jooksul esinetakse üks kuni kaks korda 1-2 palaga.

VANEM ASTE

V-VII õppeaasta

Juba omandatud oskuste edasiarendamine. Ansambli- ja orkestriseaded. Partituur ja partiid.

Erinevad rütmid ja muusikastiilid.

Repertuaari valik vanamuusikast kuni tänapäeva pophittideni.

Õppeaasta jooksul võetakse läbi 4-6 erineva karakteriga teost.

Õppeaasta jooksul esinetakse üks kuni kaks korda 1-2 palaga.

6.3. Õppeaine nimetus: SOLFEDŽO

Õpetuse **eesmärgiks** on arendada õpilastes sisemist kuulmist, intonatsiooni täpsust, lauluoskust, muusikalist kirjaoskust, analüüsivõimet.

Aine õpetamise käigus tuleks arendada järgmisi oskusi:

I Laulmine

- 1) Laulmiseks vajalikud algteadmised: hingamine, fraseerimine, intonatsiooni puhtus, väljendusrikkus.
- 2) Astmetaju arendamine. Astmete tabamine astmetabelil: noodinimedega, vabalt valitud silbil, astmenumbritega ja/või astmenimedega. Laulmine noodijoonestikult rändnoodi järgi.
- 3) Heliredeli laulmine: tervikuna, tetrahordide kaupa, erinevates taktimõõtudes.
- 4) Solfedžeerimine. Harjutuste laulmine sõnadega ja/või noodinimedega. Õpitud harjutuse transponeerimine. Õpitud harjutuse laulmine. Tundmatu harjutuse laulmine. Taktiviipamise skeemid.
- 5) Mitmehäälsuse arendamine. Eelharjutused õpitud astmetega. Heliredelid intervallides (ters, sekts jne). Intervallide laulmine kahehäälselt. Akordide laulmine 3-4-häälselt. Järgnevuste laulmine. Mitmehäälsed harjutused (sh kaanonid). Saatega laul.

II Rütm

Rütmis liikumine. Rütmsilpide omandamine. Rütmiharjutused ühele ja kahele käele. Rütmi koputamine koos taktiviipamisega. *Ostinato* rütmid – laulusaatega. Saaterütm laulule. Rütmi kaanon. Lihtsamad rütmipartituurid.

III Suuline analüüs

Rütmianalüüs. Meloodiaanalüüs. Vormianalüüs. Laadi ja/või helistiku analüüs. Intervallide analüüs. Akordide analüüs. Dünaamika analüüs.

IV Diktaat

Meloodiline diktaat. Rütmidiktaat. Mäludiktaat. Kiirusdiktaat astmete tabamiseks. Kahehäälsed diktaat.

V Improvisatsioon

- 1) Meloodia improvisatsioon: antud tekstile, läbivõetud teemale (astmed, helistik, akord jne), antud rütmile.
- 2) Rütmi improvisatsioon: õpitud taktimõõdus, teatud rütmigruppidega, õpitud meloodia saateks, lihtsamad rütmipartituurid.
- 3) Saate improvisatsioon: bass antud meloodiale, teine hääl antud meloodiale, põhikolmkõlade bassi saade.

VI Itaaliakeelsed oskussõnad

Tempode nimetused. Tempomuutused. Dünaamika. Iseloomu väljendavad sõnad. Nurksulgudesse paigutatud materjal on ette nähtud neile, kes vajavad mahukat ainekava. Läbivõetud teemade süvendamine ja kinnistamine jätkub igal järgmisel õppeaastal kuni lõpuklassini. Loetletud meetodilisi vihjeid võib omavahel kombineerida, varieerida, soovi korral täiendada.

NOOREM ASTE

I õppeaasta

Põhieesmärk: rütmiõpetus; laaditaju arendamine; duur ja moll.

Nõuded:

I Meetrum ja rütm

Rõhulised ja rõhutud taktiosad. Takt ja taktijoon. Taktidesse jaotamine. Lõpujoon. Kordamismärk II: :II. Taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4=C. Taktiviipamise skeemid. Noodivältused ja pausid.

II Noodikirja algteadmised

Noodijoonestik ja abijooned. Nootide asukohad noodijoonestikul. Noodivarte õigekiri. Pauside kirjutamine. Viili- ja bassivõti. Nootide tähtnimed (silpnimed).

III Helistikud

Laadid: duur ja moll. Astmed ja astmetaju väljaarendamine. Helistikud. Duurid *C, F, G, D* ja loomulikud mollid *a, d, e* (tutvuda *a*-mulli 3 liigiga). Paralleelhelistikud. I astme (toonika) kolmkõla. Juhtheli. Märgid: diees, bemoll, bekaar. Eakohased 1- ja 2-häälsed laulud, harjutused, kaanonid. Transponeerimine. Meloodia ja rütmi arendusvõtted (kordamine, sekvents, varieerimine). Improvisatsioon.

IV Diktaat

Suuline ja kirjalik mälu- ja rütmidiktaat. Pikkus 2-4 takti.

V Tempo ja dünaamika mõiste

VI Rütmika

Liikumisega (rütmikaga, tantsuga, pantomiimiga jms) seotud mõisteid ja vastavate võtete harjutamine. Muusika kuulamine ja analüüs.

II õppeaasta

Põhieesmärk: mulli kolm liiki – loomulik, harmooniline, meloodiline; intervallidega tutvumine.

Nõuded:

I Rütm ja taktimõõt

Punkt noodi järel. Punkteeritud rütmid.

II Helistikud

Kahe märgiga duur- ja moll-helistikud. Mulli 3 liiki (kuju): loomulik, harmooniline, meloodiline. Toon ja pooltoon. Heliredeli ehitus. Püsivad ja püsimatud astmed. Püsimatute astmete lahendamine püsivaisse. Lahendamise mõiste. Tutvumine põhiastmete (I, IV, V)

kolmkõladega. Laulud ja harjutused. Transponeerimine ja improvisatsioon.

III Intervallid

Tutvumine intervallidega: p1, p8, p5, p4, s2, v2, s3, v3.

IV Diktaat

Lihtne suuline ja kirjalik diktaat (4-8 takti) duuris ja mollis. Rütmidiktaat kuni 4 takti.

III õppeaasta

Põhieesmärk: lihtintervallid; akordiõpetuse algus.

Nõuded:

I Rütm ja taktimõõt

3/8 taktimõõt. Lihtsamad rütmid ja pausid selles taktimõõdus. Grupeerimine. Taktiviipamine.

II Helistikud

Kolme märgiga duur- ja moll-helistikud. Toonika kolmkõla ja pöörded: I, I₆, I₆₄; tähistus duuris: T, T₆, T₆₄; tähistus mollis: t, t₆, t₆₄. Kolmkõla helide nimetused: priim, terts, kvint. Funktsionaalsuse mõiste. Toonika (I astme) kolmkõla (T, t). Subdominant (IV astme) kolmkõla (S, s). Dominant (V astme) kolmkõla (D). Põhikolmkõlade ehitamine ja laulmine (duuris ja harmoonilises mollis). Saate leidmine põhiastmetega.

III Intervallid

v6, s6, v7 V astmelt lahendusega s3 duuris ja v3 mollis. s7 I astmelt lahendusega p8.

Lihtintervallide pöörded. Suurus toonides. Intervallide ehitamine antud noodist üles ja/või alla.

IV Diktaat

Suuline ja kirjalik meloodiline diktaat (4-8 takti) . Rütmidiktaat kuni 4 takti.

IV õppeaasta

Põhieesmärk: akordide ehitamine ja laulmine duuris ning harmoonilises mollis; toonika kolmkõla pöörded, põhikolmkõlad põhikujus; D₇ lahendusega.

Nõuded:

I Rütm ja taktimõõt

Taktimõõt 6/8 (3/8+3/8) ja viipamise skeem.

II Helistikud

Nelja märgiga duur- ja moll-helistikud.

III Intervallid

Õpitud intervallide kordamine. Intervallide järgnevuste laulmine ja kuulamine.

IV Akordid

Tähtharmonia tutvustamine õpitud akordide piires. Dominantseptakord D₇ (V₇) lahendustega duuri ja mollis. (Lihtsate 3-häälsete järgnevuste kuulamine ja laulmine.)

V Diktaat

Meloodiline diktaat duuris ja mollis 8 takti. Rütmidiktaat 4-6 takti.

Noorema astme lõpueksam

I Kirjalik

- 1) Diktaat: 2/4 ja 3/4 taktimõõdus (8 takti). Kirjutamise aeg kuni 30 minutit. Mängitakse kuni 12 korda.
- 2) Rütmidiktaat: (4-6 takti) 2/4 või 3/4 taktimõõdus. Mängitakse 6 korda.
- 3) Kõla järgi määramine: Harmoonilised ja/või meloodilised lihtintervallid. Kolmkõla. V₇ lahendamine duuri ja/või mollis. Õpitud laadi äratundmine.
- 4) Ehitamine: Antud noodist (üles või alla) intervalli ehitamine. Antud intervalli määramine. Antud helistikus põhikolmkõlade ja toonika kolmkõla pöörete ehitamine. Antud

akordi ja helistiku määramine. Antud helistikus V₇ ehitamine ja lahendamine, helistiku määramine. Antud noodist (üles) V₇ ehitamine ja lahendamine, helistiku määramine.

II Suuline

- 1) Antud helistikus heliredeli, toonika kolmkõla ning pöörete laulmine. Duur heliredel (kuni 4 märgini). Moll heliredel (2 märgini).
- 2) Antud helistikus põhikolmkõlade ja V₇ laulmine koos lahendusega.
- 3) Tundmatu harjutuse laulmine. Duuris kuni 2 märgini helistikus.
- 4) Üks harjutus aasta jooksul õpitud 10 harjutuse hulgest.

VANEM ASTE

V õppeaasta

Põhieesmärk: suurendatud ja vähendatud intervallid; põhikolmkõlade pöörded duuris ja mollis.

Nõuded:

I Rütm ja taktimõõt

6/8 taktimõõt. Rütmigrupid kuuteistkümnendiknootidega. Grupeerimine. Sünkoop, triool.

II Helistikud

Viie märgiga duur- ja moll-helistikud.

III Intervallid

Lihtintervallide ehitamine ja laulmine antud noodist üles ja alla (kordamine). Dissoneerivad intervallid lahendustega duuris ja harmoonilises mollis <4 IV astmelt lahendusega v₆, s₆; >5 VII astmelt lahendusega s₃, v₃; intervallide järgnevuste laulmine ja kuulamine.

Harmoonilises mollis >7 VII astmelt lahendusega p₅; <2 VI astmelt lahendusega p₄.

IV Akordid

Akordimärgid. Põhikolmkõlade pöörded: >VII lahendusega duuris ja harmoonilises mollis. Kadentsid: lihtkadents – autentne (I V I) ja plagaalne (I IV I); liitkadentsi esimene (I IV V I) ja teine kuju (I IV K₆₄ V I). Harmoonilised järgnevused 4 takti: esimesel poolaastal kolmehäälselt, teisel poolaastal neljahäälselt. (Dominantseptakordi pöörded lahendusega duuris ja mollis.)

V Diktaat

8 takti.

VI õppeaasta

Põhieesmärk: harmooniline duur; dominantseptakordi pöörded lahendustega duuris ja mollis; neljahäälsed järgnevused.

Nõuded:

I Rütm ja taktimõõt

Pidega rütmid. 6/8 taktimõõdus punkteeritud rütmid.

II Helistikud

Kuue märgiga duudid ja mollid. Harmooniline duur. Kromaatilised läbiminevad ja abihelid. (Mõisted: kaldumine ja modulatsioon.)

III Intervallid

Harmoonilises duuris <2 VI astmelt lahendusega p₄; >7 VII astmelt lahendusega p₅.

Ehitamine ja laulmine.

IV Akordid

Põhikolmkõlad harmoonilises duuris. Dominantseptakordi pöörded lahendusega duuris ja harmoonilises mollis: I pööre (V₆₅) lahendusega toonikasse T, t (I); II pööre (V₄₃) lahendusega toonikasse T, t (I); III pööre (V₂) lahendusega toonika sekstakordi T₆, t₆ (I₆). Neljahäälsed harmooniliste järgnevuste (4-8 takti) kuulamine.

V Diktaat

VII õppeaasta

Põhieesmärk: septakordide ehitamine ja lahendamine.

Nõuded:

I Rütm ja taktimõõt

Sünkoop. Keerukamad sünkoobid ja pided. Segataktimõõt. Vahelduv taktimõõt.

II Laadid

Seitsme märgiga duur- ja moll-helistikud. Kaldumine ja modulatsioon.

III Intervallid

Kõikide läbivõetud intervallide kordamine eksamiks.

IV Akordid

Väike VII₇ põhikujus, lahendusega duuri; >VII₇ põhikujus, lahendusega duuri ja molli.

(II₇ põhikujus duuris ja mollis.)

V Diktaat

Ühehääln.

Lõpueksam

Kirjalik (kestvus u 60 min)

- 1) Diktaat: 2/4, 3/4, 4/4, 3/8 või 6/8 taktimõõdus.
- 2) Intervallide ja akordide kuulamine harmooniliselt ning meloodiliselt koos lahendustega (8).
- 3) Intervallide ja akordide ehitamine ning lahendamine antud helistikus või antud noodist ja intervallide ning akordide määramine koos lahendustega (8) 5 märgiga helistikes. Paralleelhelistiku ning võtmemärkide määramine kuni 7 märgiga helistikes (viili- ja bassivõtmes).

Suuline

- 1) Tundmatu harjutuse laulmine. Kuni 4 märgiga helistikes.
- 2) Akordide laulmine õpetaja valikul. Kas juhtseptakordi või dominantseptakordi pööre lahendusega antud helistikus.
- 3) Intervallide laulmine.
- 4) Teooria.
- 5) Soovi korral harmoonilise järgnevuse laulmine.
- 6) Õpitud harjutuse laulmine.
- 7) Rütmiharjutus

6.4. Õppeaine nimetus: MUUSIKALUGU

Aine eesmärk

- Õppeaine eesmärgiks on toetada muusikakoolis õppija igakülgset arengut.
- Anda teadmisi muusikakunsti arengust erinevates maades läbi aegade.
- Tutvustada erinevaid instrumente, nende mänguvõimalusi.
- Tutvustada heliloojaid nende loominguga kaudu.
- Äratada huvi kaasaegsete muusika- ja kultuurisündmuste vastu.
- Anda teadmisi leksikonide ja muude teatmeteoste kasutamise kohta.

NOOREM ASTE

III õppeaasta

Muusikalugu, selle seos teiste õppeainete ja meie kultuurieluga.
Rahvalooming kui pinnas kogu järgnevale muusika arengule.
Eesti rahvamuusika, rahvapillid, pillilood, rahvatantsud.
Vanem ja uuem rahvalaul.
Sümfooniaorkestri pillid, partituur, dirigent, instrumendid väljaspool orkestri koosseisu.
Muusika väljendusvahendid, heli ja meloodia omadused, meloodia, rütm, tempo, dünaamika, register, harmoonia, faktuur, tämber.
Vokaalmuusika, lauljate tämbrid, ansamblid, koorid.
Tantsud, tantsurütmid, ajaloolised tantsud, peotantsud, tantsusüit.

IV õppeaasta

Ballett.
Helitööde ülesehitus, ühe-, kahe-, kolmeosaline vorm, variatsioonid, rondo.
Lavamuusika. Muusika sõnalavastuses.
Oper, lasteoper, operett, muusikal.
Programm-muusika.

VANEM ASTE

V õppeaasta

Muusika areng alates keskajast.
Stiiliperioodid, eri kunstiliikide vahelised seosed.
Romaani stiil.
Gooti stiil.
Gregooriuse koraal, organum, motett.
Renessans, ajastu üldiseloomustus, pillid, tähtsamad esindajad, uued žanrid.
J. S. Bach, tema elu ja tähtsamad teosed. Inventsiioonid, fuugad, HTK, kantaadid jt.
Klassitsism, ajastu üldiseloomustus, tähtsamad esindajad, uued žanrid.
J. Haydn, tema elukäik ja loomine.
Sümfoonia, sonaat, kontsert, kammermuusika. Sonaat-allegro vorm, rondo vorm.
W. A. Mozart, elukäik ja loomingu ülevaade. Operid. Reekviem.
L. van Beethoven, romantismi ettekuulutaja.

VI õppeaasta

Romantism, selle põhijooned kõigis kunstiliikides.
F. Schubert. Laulud, laulutsükliid, klaveripalad, sümfooniad.
F. Chopin, tema klaveriloomingu eripära.
R. Schumann, F. Liszt, nende klaveriloomine.
Rahvusromantism
Norra muusika ja E. Grieg.
Soome muusika, seos eesti muusikaga. J. Sibelius.
Rootsi muusika. H. Alfen.
Läti muusika, Cimze seminari tähtsus eesti kultuurile.
Leedu muusika, sutartines. M. Čiurlionis.
Vene muusika areng. Toetumine rahvalaulule, romansid.
M. Glinka, tema tähtsus vene muusikale.
Võimas rühm; A. Borodin, M. Mussorgski, N. Rimski-Korsakov.

P. Tšaikovski, tema 1. klaverikontsert, sümfooniad, ooperid, balletid.
S. Prokofjev, D. Šostakovitš.

VII õppeaasta

Eesti rahvusliku muusikakultuuri tekkimine. Laulu- ja mänguseltsid, koorilaulu areng.
Esimesed üldlaulupeod, J. W. Jannsen.

Eesti rahvusliku heliloomingu teerajajad A. Kunileid, F. Saebelmann, A. Thomson, K. A. Hermann.

Esimesed professionaalsed heliloojad: J. Kappel, M. Härma, K. Tüرنpuu.

A. Lätte tegevus Tartus.

Esimesed kompositsioonilase eriharidusega heliloojad R. Tobias ja A. Kapp.

Avamängud, oratooriumid.

Eesti ooperi areng.

H. Eller.

E. Tubin ja eesti balleti arengulugu.

M. Saar ja C. Kreek. Rahvaviiside arendused nende kooriloomingus, vaimulikud rahvalaulud.

V. Tormis, rahvamuusika tema loomingu.

Neoklassitsism, kollaaž, aleatoorika, dodekafoonia – uued jooned eesti muusikas ja esindajad.

A. Pärdi loomingu.

Muusika kuulamisel on aluseks eelkõige riiklikus õppekavas nimetatud teosed ja palad.

Väiksemad muudatused tulenevad kooli fonoteegi võimalustest. Kõigis tundides püütakse luua seoseid päevakohaste kultuuri- ja muusikasündmustega, eriti Eestis toimuvatega.